

РЕЦЕНЗИЯ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

по докторска програма „Политическа икономика”

в СА „Д. А. Ценов” - Свищов

Рецензент: доц. д-р Огнян Цвятков Марков, СА „Д. А. Ценов” – Свищов, катедра „Обща теория на икономиката”, професионално направление: 3.8. „Икономика, научна специалност: „Политическа икономика”, **член на научно жури** съгласно Заповед № 60/30.01.2018 г. на Ректора на СА „Д. А. Ценов” за откриване на процедура по публична защита на дисертационен труд

Автор на дисертационния труд: Камелия Божидарова Цанова, докторант на самостоятелна подготовка към катедра „Обща теория на икономиката”, **D03021351**

Тема на дисертационния труд: „Неформалната заетост на трудовия пазар (по примера на Северния централен район на България)”

I. Общо представяне на дисертационния труд

Обект на дисертационния труд са трудовия пазар и заетостта.

Предмет на изследването е неформалната заетост и нейните ефекти върху икономиката и обществото.

Предложеният дисертационен труд е с общ **обем** от 237 стандартни страници и се състои от въведение, изложение структурирано в три глави, заключение, списък с използваната литература и приложения. Налице е равновесие между текстовата и илюстративната част, което подпомага изграждането на цялостна визия относно изследваната проблематика.

Структурата на дисертационния труд е балансирана и логически последователна. Използвани са разнообразни изследователски методи и подходи. Изследователска теза, целта и задачите респондират пряко с изследването и намират своята проверка в получените резултати. Въведените ограничения са добре обосновани и позволяват извършването на задълбочено научно изследване.

Използваната и цитирана **литература** е пряко свързана с разработваната проблематика. Тя е цитирана коректно и са спазени правилата на научната етика. Библиографската справка съдържа 210 източника, от които 89 на кирилица, 121 на латиница, от тях – 78 източника от Интернет.

В подкрепа на изложението на дисертационния труд докторантът представя 4 **приложения** в обем от 14 стр.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Темата на дисертацията е актуална, формулирана правилно и представлява интерес както за науката, така и за стопанската практика. **Основната цел** на дисертационния труд е на базата на разкритите теоретико-практически аспекти на неформалната икономика и заетост и чрез провеждане на емпирично изследване, да се очертаят социално-демографската характеристика, причините и мотивите за участие на безработните лица в неформалната заетост и на тази основа да се формулират препоръки и насоки за нейното ограничаване. **Изследователската теза** е защитена, а именно че неформалната заетост като специфично явление на съвременния трудов пазар има преобладаващо негативно въздействие върху него и цялостната социално-икономическа система.

Проблематиката, засягаща въпросите на неформалната икономика и заетост е застъпена в научните публикации на редица учени, както и на многобройни официални документи на международни организации. Основните им достижения са отразени в дисертационния труд, като същевременно с това личи и собствената позиция на автора. Обемът на дисертацията е достатъчен за подобен вид разработка. В подкрепа на изложението са включени 14 таблици и 32 фигури.

Изложението на дисертационния труд се построява посредством използване от докторанта на подходящи **езикови средства** на научния стил. По този начин точно, ясно и логично се описват и обясняват понятията, процесите и закономерностите, проявяващи се в сферата на изведения научен проблем. Постигат се необходимата последователност и аналитичност на изложението. Не се забелязват повторения, логически противоречия и несъразмерност на частите. Статистическата обработка на емпиричните данни е извършена коректно.

В глава първа са представени теоретико-методологическите аспекти на изследване на неформалната икономика и заетост. Разгледани са генезиса и еволюцията на теорията за неформалната икономика и заетост. Отделено е внимание на еволюцията от производствен към легалистки подход или заетост в неформалния сектор към неформална заетост.

Глава втора е посветена на теоретико-практическите измерения на неформалната заетост. Засегнати са подходите и методите за измерване на неформалната икономика и заетост. Набляга се на формите, мащабите и ефектите от неформалната заетост върху икономиката.

В трета глава на дисертационния труд акцентът е поставен върху оценката на неформалната заетост сред безработните от Северен централен район. За тази цел е направено и анкетно проучване. Набляга се и на връзката между неформалната заетост и безработицата. Важен аспект в

тази глава са разгледаните насоки и препоръки за ограничаване на неформалната заетост.

В заключението се обобщават резултатите и нерешените проблеми във връзка с неформалната заетост на трудовия пазар. Направени са необходимите обобщения и изводи, съобразно разглежданата проблематика.

Авторефератът в обем от 35 стр. пълно и точно отразява съдържанието на дисертацията и постигнатите изследователски резултати. Основните моменти от дисертационния труд намират своята публичност в публикуваните: 2 статии и 4 доклада на научни форуми. Представена е и декларация за оригиналност и достоверност.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В своята цялост поставените изследователска цел и задачи са постигнати. Към основните научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд могат да се отнесат:

1. Интерпретирана е същността на теорията за неформалността и на тази база са разграничени етапите в нейното развитие, извършен е сравнителен анализа на подходите за нейното тълкуване.

2. Осветена е икономическата природа на неформалната заетост и преходът от производствения към легалисткия подход при нейното тълкуване, комплементарния характер на заетостта като единство от формално и неформално заети. Разкрити са формите на неформалната заетост и са идентифицирани редица нови, характерни за слединдустриалната икономика

3. Разкрито е нееднозначното и нееднопосочно въздействие на неформалната заетост върху икономиката с поставяне акцентите върху определено деструктивното ѝ въздействие върху икономиката и обществото. В същото време при ограничени размери на неформалната

заетост са открити и някои нейни положителни въздействия върху икономиката.

4. Детайлно са представени и адекватно интерпретирани причините за съществуването и развитието на неформалната заетост, които са обособени в две групи: причини, свързани с обективни, фундаментални процеси и закономерности в развитието на обществото, които задават рамките на функциониране на икономиката и причини, обусловени от специфичните условия в отделните страни и натоварената със значителен субективизъм социално-икономическа политика.

5. На базата на извършено емпирично изследване е определена социално-демографската характеристика на безработните лица от Северен централен район и включените в него области в неформалната заетост. На тази база са формулирани насоки и препоръки за ограничаване на неформалната заетост в страната с цел предотвратяване на нейните негативни последици върху икономиката и общественото развитие

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

1. На някои места не личи достатъчно ясно собственото мнение на докторанта по изложените проблеми.

2. В отделни части от изложението се допуска превес на описателния над изследователския характер.

По дисертационния труд бих отправил следните въпроси:

1. Съществува ли връзка между неформалната заетост и сивата икономика и в какво се изразява тя?

2. По какъв начин държавата със своята икономическа политика може да се намеси за ограничаване на неформалната заетост в българската икономика?

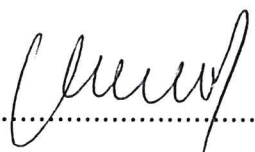
V. Обобщено заключение и становище

Представеният дисертационен труд на докторант Камелия Божидарова Цанова на тема „Неформалната заетост на трудовия пазар (по примера на Северния централен район на България)” представлява цялостно и завършено научно изследване на актуална тема за икономическата теория и практика. В своята цялост дисертационният труд отговаря на изискванията за присъждане на образователната и научна степен „доктор”, представени в Закона за развитието на академичния състав в Р България.

Това ми дава основания за категорична **положителна оценка** и с пълна убеденост препоръчвам на почитаемото Научно жури да присъди на докторант Камелия Божидарова Цанова образователната и научна степен „доктор” по докторска програма „Политическа икономия”.

14.03.2018 г.

гр. Свищов

Подпис:.....
(доц. д-р Огнян Марков)